

ציץ אליעזר

כולל

תשובות בהלכה ופסקי דינים בענינים מעשיים שונים. וביניהם:
חקרי הלכות בבעיות רפואיות שונות וחרישות. וקונטרסי חידושים
ולייבוי שיטות בענינים שונים.

חנני ה'

אליעזר יהודה וולדינברג

חבר בית דין הגדול

בז' לאמריקה החדשה מנהיג יעקב גרליהו דל

סימן מט

בדין הוציאו זרע מן הבעל כדי להפרות
אשתו בביצה מושתלת מאשה אחרת, אחרי
מי מתייחס הולד שיוולד כתוצאה מכך

ב"ה, אסרו חג דחה"פ תשנ"ג,

ירושלים עיה"ק תובב"א

לכבוד הרב הגאון וכו' מוהר"ר אברהם דב ברקוביץ
שליט"א

חבר ביד"צ דק"ק חברת בני ישראל בלונדון

אחדשה"ט.

מכתב שאלתו קבלתי בערבי פסחים, ובימי חוה"מ
הרי אין הבלר יוצא בקולמוסו. וכעת הנני להשיב
לו את הנלפענ"ד.

וז"ל שאלתו,

אחדשה"ט בהדרת כבוד וביקר, באתי להציג
בזה שאלה שנשאלתי זה עכשיו מפני רופא חרדי
יר"ש המטפל בזוג שהם חשוכי בנים רח"ל, ונתברר
שהמניעה ממנה באשר איכות הביצים שלה גרועה
כ"כ שאינה יכולה להוליד, והיא בת 43 שנה בערך,
והם שומרי תומ"צ, והדרך היחידה — לדעתו —
שאפשר לה להוליד היא אם לוקחים ביצה מאשה
אחרת, ומוציאים מבעלה זרע להפרות הביצה, ואח"כ
משתילים את הביצה המופרית ברחם האשה, ומעתה
צריכים אנו לברר: (1) האם מותר להוציא ביצה מאשה
אחרת ולהשתילה ברחם האשה שרוצה להוליד. (2)
האם עדיף שהאשה התורמת תהא ישראלית, או
נכריה. (3) מה דין הילדים שיוולדו בדרך זו לענין
ייחוס. כלומר, מי נחשבת לאם, והאם יש לחוש
שישא אח את אחותו וכו'. (4) האם מותר להוציא זרע

ציץ אליעזר ח"ב

מן הבעל כדי להפרות אשתו בביצה מושתלת מאשה
אחרת, או שמא יש בזה איסור הוצאת ז"ל, ע"כ.

תשובה

לא אתייחס בבאן בקשר לשאלה הרביעית, כי כבר
כתבתי מזה באריכות בספרי שו"ת ציץ אליעזר
חלק ט"ו סימן מ"א, ע"ש וכן בח"ט סי' נ"א ש"א
פרקים א' וב' יעו"ט. קחנו משם. אתייחס איפוא
ליתר הסעיפים.

א) בנוגע לסעיפים א' וב', הנה אם האשה התורמת
איננה מסתרת ע"כ אזי כודאי וכודאי
דעדיפא שהאשה התורמת תהא ישראלית מכמה
וכמה בחינות המובנות.

ואם היא כן מסתרת ע"כ, אע"פ שג"כ יתכן
להתיר זה במקרה כזה שזה לא דרך השחתה
וחבלה סתמית כי אם להפרות ע"כ אשה אחרת,
בהיות והרבה פוסקים סוברים דאין איסור סירוס
בנקבה, ואפילו האוסרים הרבה מהם סוברים דליכא
אבל איסור תורה, ואפילו הסוברים דאיכא איסור
תורה, אבל מודים דמלקות ליכא, עיין מכל זה
באה"ע סימן ה' סעיפים י"א י"ב ובג"כ, ומהמובא
מזה באוצה"פ שם, וכתבתי מזה גם בספרי שו"ת ציץ
אליעזר חלק י"ד סימן צ"ו, ומה גם אם העקירה
תיעשה ע"י גוי, שהרבה סוברים שבן גמ אינו מצוה
על הסירוס, יעוין בהג"ז ובספרי שם.
בכל זאת יתכן דמבחינה זאת עדיפא שהתורמת
תהא ככה"ג נכרית, וגם הרופא שיבצע את
העקירה יהא גם כן גוי. אבל אין זה לעיכובא.

ב) ובזה אני בא לשאלתו הג', דמה יהא דין הילדים
שיוולדו בדרך זו לענין יחוס, דבמקרה זה
מי נחשבת לאם, והאם אין לחוש שישא אח את
אחותו וכו'.
והנה לפענ"ד נראה שהולד מתייחס לאשה
המולידה את הולד — בנידוננו היא אשתו
של הבעל נותן הזרע.

ובשאלה כעין זאת מצינו שכבר נשאל על כך
בספר שו"ת אבן יקרה (להאבד"ק
טשערנאוויץ והגליל) בחלק ג' סימן כ"ט, הוא נשאל
ע"ד תחבולה אשר המציאו הרופאים לחתוך כלי
ההולדה מאשה חיה ולהכריס בגוף אשה עקרה וע"כ
תהי' מוכשרת להוליד, מי היא אם-הילד אשר יולד
ע"י תחבולה זו הראשונה או השניה, והשיב וז"ל:
הנה לכתחילה בודאי אסור לעשות כן אף אם לא
יהיה סכנה בדבר מסעם סירוס האשה הראשונה, שגם

סירוס האשה אסור עכ"פ מדרבנן, ולדעת קצת באיסור עשה, אך אם עברו ועשו לענ"ד הולד הוא בן של האשה השניה לכל דבר, והמקור נפתח להלכה זו לענ"ד הוא הדין המבואר בש"ס סוטה ד' מ"ג ע"ב ילדה שסבכה בזקנה לענין ערלה. ועיין היטב רש"י שם ור"ן פ"ק דר"ה עכ"ל.

וא"כ דין מינה ה"נ לכגון נידוננו שמשתילים את הביצה של האשה האחרת לאחר מיכן בגופה של האשה — אשתו של הבעל נותן הזרע והיא המולידה לאחר מיכן את הולד, שדינא הוא שהולד מתייחס אחרי אשתו של הבעל. באשר שעיקרית היא בהריון ובלידה, ואין כל מקום ליחסו אל גוף כזה — היא תורמת הביצה — שכבר נפרדו ממנו תכלית פירוד, ואשר כל ההפריה של הביצה כבר היתה בשעה שכבר נפרדה מגוף האשה התורמת, וכבר לא היתה לה כל יחס לגוף-החיות שנוטלה משם, ויעוין ברמב"ם במורה נבוכים ח"א פרק ע"ב שכותב שאי אפשר שימצא אברי אדם בפני עצמם והם אברי אדם באמת ע"ש, ובודאי איפוא שנחשב הוא אל האדם שחוברו אליו [אם חוברו] ומקבלים ממנו החיות החדש, וק"ו איפוא לאל כגון נידוננו שהגמר מלאכה של ההריון והלידה נעשית ע"י האשה מקבלת השתלתי- הביצה היא בנידוננו אשתו של הבעל נותן הזרע. שבודאי מתייחס הולד אחריה. ונמ"ש האבן יקרה אודות איסור סירוס של התורמת, לענ"ד כזה כמו"ש למעלה באו"א.

אציין גם לדברי ספר שו"ת צור יעקב (אבד"ק פראבוזנא) סימן שנגע ג"כ בזאת השאלה של האבן יקרה, ומביאו, וכותב דאין להסתפק בזה כלל ובודאי שהולד מתייחס למולידה אותו, מפני דאטו כלי ההולדה מוליד הולד, הוא רק גורם שיקלט הזרע להוליד, אבל עיקר הלידה מורע האב והאם וכו' א"כ פשיטא דהולד של השניה שמזרעת ויולדת ע"ש, ויש להאריך. [ועיין בספרי שו"ת צ"א ח"ט סימן מ' עיי"ש].

ג) לזאת לענ"ד נראה ברור הדבר שהולכין בזה בעיקר בתר הלידה, ומי שמולידה את התינוק היא אמה של התינוק, ובנידוננו היא אשתו של הבעל נותן הזרע. ומכ"ן שכן תו אין כבר כל חשש בכגון דא שישא אח את אחותו וכו', מכיון שיוצא שהולד שיוולד יחשב לבנו של הבעל ואשתו, ככל ולד שמולידים בעל ואשה בדרך הרגילה.

בכבוד רב

אליעזר יהודא וולדינברג